

ISSN: 2791-6650; e-ISSN: 2791-6804

Sufiyye

Aralık 2024 / Sayı: 17

December 2024 / Issue: 17

Sufiyye

SAYI/ISSUE: 17 | Aralık/December 2024 | ISSN: 2791-6650/e-ISSN: 2791-6804

İnterdisipliner bir anlayışla Tasavvufi araştırmalara münhasır, altı ayda bir (**Haziran-Aralık**) neşredilen, açık erişimli, çift kör hakem sistemli akademik bir dergidir. *Sufiyye* is an open access, double-blind referee system academic journal, published semi-annually (**June-December**), exclusive to Sufi studies with an interdisciplinary approach.

YAYINCI / PUBLISHER :

Kalem Eğitim Kültür Akademi Derneđi, Ankara, 06050, Türkiye
Kalem Education Culture Academy Association, Ankara, 06050, Türkiye

SAHİBİ / OWNER :

Hasan KARA
mhasankara@hotmail.com
Kalem Eğitim Kültür Akademi Derneđi Başkanı, Ankara, Türkiye
Kalem Education Culture Academy Association President, Ankara, Türkiye

GRAFİK TASARIM / GRAPHIC DESIGN :

Oğuz ÇETİN
Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Öğrencisi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Institute of Social Sciences, PhD Student, Ankara, Türkiye

BASKI / PRESS :

Anıl Matbaacılık, Dikmen Cad. No: 244/P 13-14,
Tel: +90 (312) 483 63 53, ANKARA

İLETİŐİM BİLGİLERİ / CONTACT INFORMATION :

Kalem Eğitim Kültür Akademi Derneđi
Hacı Bayram Mah. Seyh İzzettin Sk.
No: 9 Altındađ/ANKARA

TELEFON / TELEPHONE :

+90 (312) 311 33 80

E-POSTA / E-MAIL :

journalofsufiyye@gmail.com

WEB SAYFASI / WEB PAGE :

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/sufiyye>

Sufiyye'deki makaleler, Creative Commons Alıntı-Gayriticari 4.0 (CC BY-NC) Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. Bilimsel araştırmaları kamuya ücretsiz sunmanın, bilginin küresel paylaşımını artıracakđ ilkesini benimseyen dergimiz, tüm içeriğine anında açık erişim sağlamaktadır. Makalelerdeki fikir ve görüşlerin sorumluluğu sadece yazarlarına ait olup *Sufiyye*'nin görüşlerini yansıtmazlar.

Articles in *Sufiyye* are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 (CC BY-NC) International License. *Sufiyye* provides immediate open access to its content on the principle that making research freely available to the public supports a greater global exchange of knowledge. Authors are responsible for the content of contributions; thus, opinions expressed in the articles belong to them and do not reflect the opinions or views of *Sufiyye*.

Sufiyye, TR DİZİN, ERIH PLUS, Ulrich's Periodicals Directory | ProQuest, EBSCO, DOAJ: Directory of open Access Journals indekslerinde taranmaktadır. *Sufiyye*, it is scanned in TR INDEX, ERIH PLUS, Ulrich's Periodicals Directory | ProQuest, EBSCO indexes, DOAJ: Directory of open Access Journals.

DERGİ KURULLARI/JOURNAL BOARDS

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ/EDITORIAL DEPARTMENT ON CHIEF:

Prof. Dr. Vahit GÖKTAŞ

vahitgoktas@gmail.com

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

EDİTÖR/EDITOR:

Doç. Dr. Öncel DEMİRDAŞ

onceldemirtas@gmail.com odemirdas@ankara.edu.tr

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

YARDIMCI EDİTÖR/CO-EDITOR:

Arş. Gör. Müberra AYGÜNDÜZ

muberraaygunduz@gmail.com

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

ALAN EDİTÖRLERİ/FIELD EDITORS:

Dr. Aynur SİNGİN

temuralayaynur@yahoo.com.tr

Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, Türkiye
Ministry of National Education, Ankara, Türkiye

Arş. Gör. Mustafa Salih EDİS

mustafasalihedis@gmail.com

Amasya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Amasya, Türkiye
Amasya University, Faculty of Theology, Amasya, Türkiye

Arş. Gör. Büşra Betül PUNAR

busrabetulpunar@gmail.com

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Arş. Gör. Merve GÜVEN

ekizc@ankara.edu.tr

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Arş. Gör. Atike ÇİÇEK ATSIZ

atike774@gmail.com

Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin, Türkiye
Mardin Artuklu University, Mardin, Türkiye

Emrecaan ÇOLDAŞ

emrebyad492@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı, Çorum, Türkiye
Ministry of National Education, Çorum, Türkiye

DİL EDİTÖRLERİ/LANGUAGE EDITORS

Esra SELÇUK (İngilizce/English)

esraselck@gmail.com

Birleşik Arap Emirlikleri Büyükelçiliği, Ankara, Türkiye
United Arab Emirates Embassy, Ankara, Türkiye

Süreyha AYDIN (İngilizce/English)

sureyha@gmail.com

Türk Kızılay, Ankara, Türkiye
Turkish Red Crescent, Ankara, Türkiye

Doç. Dr. İbrahim FİDAN (Arapça/Arabic)

ibrahimfidani@hotmail.com

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Doç. Dr. Ali ÇOBAN (Farsça/Persian)

konevi_1@hotmail.com

Necmettin Erbakan Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Konya, Türkiye
Necmettin Erbakan University, Faculty of Theology, Konya, Türkiye

ÖN KONTROL EDİTÖRÜ/PRE-CONTROL EDITOR

Arş. Gör. Müberra AYGÜNDÜZ

muberraaygunduz@gmail.com

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

İNDEKS EDİTÖRÜ / INDEX EDITOR

Havva ÖZGÜN

info@yazimdestegi.com

Yazım Desteği Akademik Yayıncılık ve Danışmanlık, Ankara, Türkiye
Writing Support Academic Publishing and Consulting, Ankara, Türkiye

ETİK EDİTÖRÜ / ETHICS EDITOR

Anakız Aysel ÇOBAN

aayselcoban@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı, Konya, Türkiye
Ministry of National Education, Konya, Türkiye

MİZANPAJ EDİTÖRÜ / LAYOUT EDITOR

Oğuz ÇETİN

oguzcet@yahoo.com

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Öğrencisi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Institute of Social Sciences, PhD Student, Ankara, Türkiye

SON OKUYUCU/PROOFREADER

Arş. Gör. Güneş GEZER

gezergunes1@gmail.com

Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Gaziantep, Türkiye
Gaziantep Islamic Science and Technology University, Faculty of Islamic Sciences, Gaziantep, Türkiye

YAYIN KURULU/EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Mustafa AŞKAR

musaskar@hotmail.com

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Prof. Dr. Ali BOLAT

alibolat@omu.edu.tr

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Samsun, Türkiye
Ondokuz Mayıs University, Faculty of Theology, Samsun, Türkiye

Prof. Dr. M. Mustafa ÇAKMAKLIOĞLU

mcakmaklioglu@hotmail.com

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Prof. Dr. Cevdet KILIÇ

ckilic71@hotmail.com

Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Hacı Bayram Veli University, Faculty of Arts and Sciences, Ankara, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet YILDIZ

yildizm@ankara.edu.tr

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Doç. Dr. Bilal ORFALİ

Bo00@aub.edu.lb

American University Of Beirut, Beirut, Lebanon

Dr. Fatih ERMİŞ

ermisfa2001@yahoo.com

Orient-Institut Beirut, Beirut, Lebanon

Prof. Dr. Md. Shamsul ALAM

shamsulalam@du.ac.bd

University of Dhaka, Dhaka, Bangladesh

DANIŞMA KURULU/ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Ahmet Cahid HAKSEVER

ahmetcahid@hotmail.com

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Prof. Dr. Abdurrezzak TEK

abdurrezzaktek@hotmail.com

Uludağ Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Bursa, Türkiye
Uludağ University, Faculty of Theology, Bursa, Türkiye

Prof. Dr. Cengiz GÜNDOĞDU

cengizg@atauni.edu.tr

Atatürk Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Erzurum, Türkiye
Ataturk University, Faculty of Theology, Erzurum, Türkiye

Prof. Dr. Gürbüz DENİZ

gurbuzdeniz2002@yahoo.com

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Prof. Dr. Hasan Yücel BAŞDEMİR

basdemir@ankara.edu.tr

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Prof. Dr. Mehmet Halil ÇİÇEK

mhalilcicek@ybu.edu.tr

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Yildirim Beyazit University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Prof. DR. Himmet KONUR

himmet.konur@deu.edu.tr

Dokuz Eylül Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İzmir, Türkiye
Dokuz Eylul University, Faculty of Theology, Izmir, Türkiye

Prof. Dr. Hülya KÜÇÜK

hkucuke@erbakan.edu.tr

Necmettin Erbakan Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Konya, Türkiye
Necmettin Erbakan University, Faculty of Theology, Konya, Türkiye

Prof. Dr. İsmail ÇALIŞKAN

icaliskan25@gmail.com

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Prof. Dr. Müfit Selim SARUHAN

saruhan@ankara.edu.tr

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Prof. Dr. Zülfikar GÜNGÖR

zgungor@divinity.ankara.edu.tr

Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara University, Faculty of Theology, Ankara, Türkiye

Prof. Dr. Necdet TOSUN

ntosun@marmara.edu.tr

Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İstanbul, Türkiye
Marmara University, Faculty of Theology, Istanbul, Türkiye

Prof. Dr. Süleyman DERİN

sderin@marmara.edu.tr

Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İstanbul, Türkiye
Marmara University, Faculty of Theology, Istanbul, Türkiye

İÇİNDEKİLER

- Halvetiyye-Şâbâniyye'nin Cezayir'deki İlk Şubesi: Rahmâniyye Tarikatı ve Yayılması 1-34
Semih BEKÇİ
- Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî'de Tasavvufî Bir Terbiye Metodu Olarak Nazar: Bakmak, Yakmak, Yıkamak ve Yapmak 35-58
Hamit Demir
- Talebesinin Gölgesinde Kalmış Önemli Bir Sûfî Şahsiyet: Ammâr Yâsir Bitlisi ve Bazı Tasavvufî Görüşleri 59-90
Ferzende İdiz
- Muhammed el-Hâşimî'nin Bazı Tasavvufî Kavramlara Bakışı 91-118
Ayşe Şener
Yüksel Göztepe
- Erken Dönem Tasavvufunda Manevî Bir Eğitim Metodu: Sefer 119-154
Emre Can Çoldaş
Mehmet Yıldız
- Mûsâ-Hızır Kıssasında Çocuğun Öldürülüşünün Merhamet Bağlamında Değerlendirilmesi 155-182
Elibe Boyraz
- Tasavvufta İç Tenkit Geleneği: Ebu'l-Fazl Mehmed Efendi'nin Avâm, Şeyh ve Fakîh Eleştirisi Örneği 183-210
İbrahim Erol
- Tasavvufî Kavramlar Çerçevesinde Hz. Osman'ın İslâm Tasavvufundaki Yeri 211-236
Halil Bozkurt
- Afrika Kıtası'nda Faaliyet Gösteren Muhtâriye Tarikatının Virdi 237-260
Mustafa Polat
- Hinduizm'i Tasavvufla Telif İddiaları Bağlamında Bir Nakşibendiyye Şeyhi: Mazhar Cân-ı Cânân 261-288
Mehmet Eker
- Gazzâlî'nin *İhyâ'sında* Hz. Ali'nin Tasavvufa Kaynaklık Eden Sözleri Üzerine Bir Değerlendirme 289-314
Muhammed Veysel Akkaya
- Dede Korkut'un Uruz Bey'in Esir Olduğu Destanındaki İmtihanların Dini ve Tasavvufî Yorumu 315-342
Musa Kaval
- Etik İlkeler ve Yayın Politikası 343-360

CONTENTS

- **The First Branch Of Khalwatiyya-Shabaniyya In Algeria: The Rahmaniyya Sect And Its Spread 1-34**
Semih BEKÇİ
- **Nazar as a Sufi Training Method in Dīvān-i Hülūsī-i Dārendevī: Seeing, Burning, Destroying, and Building 35-58**
Hamit Demir
- **An Important Sufi Figure Left in the Shadow of His Student: Ammār Yāsir Bitlisî and Some of His Sufi Views 59-90**
Ferzende İdiz
- **Muhammad al-Hashimi's View Perspective on Certain Sufi Concepts 91-118**
Ayşe Şener
Yüksel Göztepe
- **A Spiritual Training Method in Early Sufism: Safar 119-154**
Emre Can Çoldaş
Mehmet Yıldız
- **Evaluation of the Killing of the Child in the Parable of Moses-Khidr in the Context of Mercy 155-182**
Edibe Boyraz
- **The Tradition of Internal Criticism in Sufism: The Example of Abu'l-Fazl Mehmed Efendi's Critique of the Common People, Sheikhs, and Jurists 183-210**
İbrahim Erol
- **The Place of Hz. Uthman in Islamic Sufism within the Framework of Sufi Concepts 211-236**
Halil Bozkurt
- **The Wird Of The Muhtârîyya Order Operating In The African Continent 237-260**
Mustafa Polat
- **A Naqshbandî Sheikh in the Context of Claims of Reconciling Hinduism with Sufism: Maẓhar Jān-i Jānān 261-288**
Mehmet Eker
- **An Evaluation of Hazrat Ali's Words as a Source for Sufism in al-Ghazālî's *Ihyā* 289-314**
Muhammed Veysel Akkaya
- **Religious and Sufi Interpretation of Kazan Khan's Tests in Dede Korkut's Epic of Uruz Bey's Captivity 315-342**
Musa Kaval
- **Ethical Principles and Publication Policy 343**

EDİTÖRDEN

Bismillahirrahmanirrahim

Sufiyye dergisi'nin kıymetli okurları;

Dergimizin 17. sayısını sizlere sunmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Dergimize, bu yayın döneminde değerlendirilmek üzere gönderilen çalışmalar; öncelikle *Sufiyye*'nin yayın ilkeleri çerçevesinde başlık, özet ve anahtar kavramları ile dipnot ve kaynakçası, akademik yazıma ve İSNAD Atfı Sistemi'ne uygunluk açısından incelendi. Bu aşamayı geçen çalışmalar, intihal tespit programı ve editör kontrolü ile yayın etiğine uygunluk açısından kontrol edildi. Ön inceleme ve intihal taraması aşamasını geçen çalışmalar, çift taraflı kör hakemlik sistemi çerçevesinde hakem değerlendirmesine sunuldu. Hakem ve yayın kurulu süreci sonunda 12 makale değerlendirme aşamasını geçerek sizlerle buluştu. Ayrıca dergimizin daha önceki sayılarında da ifade ettiğimiz üzere WOS, SCOPUS, ATLA Religion vb. çok önemli uluslararası indekslerle ilgili başvuru süreçlerimiz devam etmektedir.

Sufiyye olarak, tasavvuf alanında akademik yetkinliklere sahip zengin içerikler sunmanın yanı sıra özellikle bölgemizi yakından ilgilendiren gündeme dikkat çekme ve insanlık vicdanını harekete geçirme sorumluluğunu da hissediyoruz. Bütün dünyanın gündeminde olan ve hepimizi derinden yaralayan İsrail'in Filistin topraklarında gerçekleştirdiği zulümleri, Filistin halkına uyguladıkları korkunç haksızlıkları, yaşattıkları tarifsiz acıları unutmamanın ve unutturmamanın İslâmî, insanî bir görevimiz olduğunu biliyoruz. İsrail'in dünya tarihinde daha önce görülmemiş bir şekilde Filistinlilere yönelik uyguladığı sistematik zulümlerin, işkencelerin her platformda dile getirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, daha önceki sayılarımızda olduğu gibi bir kez daha Filistinli kardeşlerimizin yaşadığı zorluklara, bitmeyen zulümlere dikkat çekmek ve bu konuda farkındalık meydana getirmek adına Editör'den yazımızda bu konuya değindik. Yine dergimizin kapağında Filistin'i hatırlatan temaya da yer vermeye devam ediyoruz. Filistin'de yaşanan acıların bitmesini temin ederken yine bölgemizi yakından ilgilendiren Suriye'de yaşanan değişim ve özgürlük mücadelesinin başarıya ulaşmasının memnuniyetini yaşıyoruz. Suriye'de gerçekleşen bu değişimin bölgemizin barış ve huzura kavuşmasında önemli rolünün olacağını da ifade ediyoruz.

Bu sayımızda çeşitli konularda 12 araştırma makalesi yer almaktadır. 17. sayımızın muhtevasını; Semih Bekçi'nin "Halvetiyye-Şâbâniyye'nin Cezayir'deki İlk Şubesi: Rahmâniyye Tarikatı ve Yayılması", Hamit Demir'in "*Divân-ı Hulûsî-i Dârendevî*"de Tasavvufî Bir Terbiye Metodu Olarak Nazar: Bakmak, Yakmak, Yıkmak ve Yapmak", Ferzende İdiz'in "Talebesinin Gölgesinde Kalmış Önemli Bir Süfî Şahsiyet: Ammâr Yâsir Bitlisi ve Bazı Tasavvufî Görüşleri", Ayşe Şener-Yüksel Göztepe'nin "Muhammed el-Hâşimî'nin Bazı Tasavvufî Kavramlara Bakışı", Emre Can Çoldaş-Mehmet Yıldız'ın "Erken Dönem Tasavvufunda Manevî Bir Eğitim Metodu: Sefer", Edibe Boyraz'ın "Mûsâ-Hızır Kıssasında Çocuğun Öldürülüşünün Merhamet Bağlamında Değerlendirilmesi", İbrahim Erol'un "Tasavvufta İç Tenkit Geleneği: Ebu'l-Fazl Mehmed Efendi'nin Avâm, Şeyh ve Fakih Eleştirisi Örneği", Halil Bozkurt'un "Tasavvufî Kavramlar Çerçevesinde Hz. Osman'ın İslâm Tasavvufundaki Yeri", Mustafa Polat'ın "Afrika Kitasının'da Faaliyet Gösteren Muhtârîye Tarikatının Virdi", Mehmet Eker'in "Hinduizm'i Tasavvufla Telif İddiaları Bağlamında Bir Nakşibendiyye Şeyhi: Mazhar Cân-ı Cânân", Veysel Akkaya'nın "Gazzâlî'nin İhyâ'sında Hz. Ali'nin Tasavvufla Kaynaklık Eden Sözleri Üzerine Bir Değerlendirme" ve Musa Kaval'ın "Dede Korkut'un Uruz Bey'in Esir Olduğu Destanındaki İmtihanların Dini ve Tasavvufî Yorumu" başlıklı makalesi oluşturmaktadır.

Bir sonraki sayımızda buluşmak ümidiyle...

Vemâ tevfiķi illâ billah...

Doç. Dr. Öncel DEMİRDAŞ

Editör

onceldemirtas@gmail.com, odemirdas@ankara.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-0413-9870>

Sufiyye

Aralık 2024 / Sayı: 17

December 2024 / Issue: 17